

NARODNI LIST

Glasilo narodne demokracije za mariborsko oblast.

Telefon št. 276 - Cek. račun št. 12553
O Cene inseratov po dogovoru. O
Rokopisi se ne vračajo. - Reklama-
cije (nezaprte) so poštnine proste.

IZHAJA VSAK PETEK

Uredništvo in upravništvo „Narodnega lista“ je v Mariboru,
Jurčičeva ulica št. 4

Naročnina: Mesečno D. 125, četrtletno
Din 375, polletno Din. 750, celoletno
Din. 15, izven SHS 20 Din. Naročnina
se plačuje naprej

Stev. 20

V Mariboru, v petek 29. septembra 1922.

Leto I.

Otmimo mladino!

Statistika kazenskih sodišč v vseh državah pokazuje v zadnjih letih izvanredno naraščanje zločinov. Tako je čitati, da so se kazenske obtožbe zveznih sodišč v Zedinjenih ameriških državah pomnožile od 9503 v letu 1912 na 70.000 v letu 1921. In pri nas ni nič boljše, če ni še slabše. Amerikanski statistik kriminalitete James M. Beck pravi: »Tatvine pri transportih so dosegle enormno število. Čestokrat zločinci siloma ustavljajo vlake, in to ne samo v neobljudenih delih dežele. Ne le v Zedinjenih državah, temveč tudi v Evropi se množijo taka zločinska nasilstva, tako da se je moral voziti znani evropski internacionalni ekspresni vlak z vojaško stražo. Ceste po naših mestih, svojčas varne pred zločini in napadi, so postale torišče poodestnih roparjev. Samo v Chicagu je bilo v enem letu ukradenih 5000 avtomobilov. Umor je bil v prejšnjih časih redek in nenavaden zločin. Danes se zgodi v naših velikih mestih skoro vsak dan.« (Glej zelo zanimivo razpravo: »Revolta zoper avtoriteto« v zadnji št. »Preceda« iz peresa univ. prof. dr. Leonida Pitamica.)

Da je objel človeštvo po svetovni vojni val posurovelosti, brezsrčnosti in nepoštenosti, to je žalostno dejstvo, za katero nudijo dan na dan temni dogodki jasne dokaze. Vsakdanji človek stopa otopan skoro vsake srčne kulture slepo v negotovo smer svoje bodočnosti. In kako naj bo drugače! Vojna se je posluževala do viška vseh bestidelnosti, da se stre sovražnik, mrzi generali so imeli dolga štiri leta v rokavi absolutno oblast nad usodo trpečih so-bratov skoro celega sveta, meč je bil zapovedujoči in odločujoči bog, vse drugo je bilo le njegova prtljaga oziroma oprema, okovano v brezpogojno suženjstvo, da je primorano »posvečevalo« morjenje, požige, goljufije, odedraštvo, nemoralno itd. In vse to so gledali z jasnimi očmi in slišali na lastna ušesa možje-očetje, sinovi-mladenci in ko so prišli domov, so o vsej tej strašni moriji in propalosti pripovedovali svojem, znancem, prijateljem in tudi — naša mladina je prisluškovala in še — prisluškuje. Sliši, kako so Boga poštenja, pravice in sočutja pribijali na križ in kako so venčali in s »hozana-klici« slavili in dvigali boga krutosti, brezsrčnosti, boga krivice, nemoralno in odedrašva. In srce je zastrupljeno in se zastruplja dalje — vsakdanji zločinski dogodki, odkriti in prikriti, v grozotni nagoti in rafinirano našemljeni s krinko poštenosti, kažejo to dovolj jasno. In treba temeljito misliti in naglo misliti, kako naj vsaj našo mladino otmemo, očistimo iz njenih src trup in jih pretvorimo v dom srčne olike, brez katere ni življenja po božji in človeški podobi.

Ze jih vidim prihajati, ki bodo vpili: več krščanskega nauka v šolo, v šole versko vzgojo! Ne podcenjujemo pomena krščanskega pouka kot pomožnega sredstva pri vzgoji mladine, ako se vrši ta pouk v pravi obliki in od pravih ljudi. Ali s palico in pestjo v glavo v tepen verouk, kakor to mnogi kateheti prakticirajo, da se učenci bojijo veroučnih ur, pač pri vzgoji, bolj škoduje nego koristi. Sicer pa, v vsaki župniji je veličastna stavba — cerkev, le ta se naj prav izkoristi in magari ima kateket vsak dan veroučno uro v njej.

Pa božja beseda mora priti iz ust pravih ljudi in na pravi način, ako naj blažilno učinkuje. Današnji človek že zna misliti, presojati. Ako sliši mladina iz ust g. duhovnika lepe besede o ljubezni do bližnjega, pojasnjevanje slednje besede, ako sliši o grehu sovraštva, sejanju prepira itd., ob drugi priliki pa vidi istega gospoda kar sovraštva besneti proti ljudem, ki se ne strinjajo z njegovim strankarskim naziranjem, ali mislite, da se s tem morala in srčna olike neguje? Sami nič ne verjamejo, sicer bi bili v dejanju drugačni — take in enake besede se slišijo čestokrat tudi iz ust priprostega ljudstva. »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe! Tvoj bližnji pa je vsak človek božji prijatelj ali sovražnik. In tudi katoliški škofje so po vseh vojujočih se državah blagoslavljali vojne zastave in bodrili odhajajoče vojske v ognjeviti besedah k poboji svojega bližnjega. V srednjem veku je bil človek še »slep in gluha«, danes pa že vidi in sliši. Toliko v zavrnitev klica: več verske vzgoje v šolo.

In katoliški shodi? Čisto gotovo, da ti le še spopolnjujejo poveljno posurovelost in sovraštvo ter brišejo iz sre še ono trohico srčne kulture, ki jo je kak vzgleden duhovnik vstvaril s svojo pravo besedo — ker se zlorablja vera na takih shodih v dosego politične moči, pri čemur se hujska, obrekuje, opravlja in seje sovraštvo. Zverinski mladenič, ki je na prav bestialen način napadel in Smarjeti ob Pesnici tri mirno po cesti pevajoče mladeniče, enega na mestu zaklal, drugega smrtnonevarno, tretjega težko ranil, je, kakor se sliši, rad redno prihajal v cerkev k službi božji in pridigi. Koliko je koristilo, je pokazal na strašen način. Skoro na vsakem cerkvenem shodu ali »žegnanju« se vršijo fantovski prelepi, kojih izid je mnogokrat uboj. Proč z »žegnanji«, ki nudijo le priliko k izgredom in pretepom. Mnogi razsodni duhovniki so že odpravili takomenovane »zaobljublene« procesije v oddalje ne župnije, ker so uvideli, da našim ljudem škodujejo moralno in gmotno.

»Prižnica« in spovednica ste odrekli za »poveljnega človeka«, cerkev nima za njega niti vzgojne sile niti sposobnosti več. To je resnica, ki hudo zadene, pa je neizpodbitna. Poleg že omenjenih vzrokov je tudi dejstvo, da je prišel naš človek kakor še nikdar poprej med svetovno vojno v stik z raznovrstnimi drugoverniki in njihovimi duhovniki, od katerih vsak trdi in se roti, da je njegova vera prava in edino zveličavna. Poslušal sem nedavno razvnet dialog med duhovnikom in bivšim vojnikom. Duhovnik je vojniku očital, da ne gre vsako nedeljo k maši; pa je hudo najetel. »Vaš peklen in vaša nebesa so le še strašilo oziroma vaba za nevedne otroke in za stare babe — nas, ki smo spoznali življenje, ne boste več krmili s to prazno hrano! Saj pa vi duhovniki sami nič ne verjamate, sicer bi drugače živeli, kakor živite!« Tako je odbil bivši vojniki kaplanov napad in dijalog je bil končan. In tako govorijo bivši vojniki doma in v družbi in med otroci in ves grom in blisk in tresk raz lece in na katoliških shodih ne pomagata nič — prižnica in spovednica sta izgubili svojo vedilno in vzgojno moč in to je storila svetovna vojna.

Strah pred peklem in pred izgubo nebes se je spremenil po svetovni vojni v strah, ki je »okoli in okoli votel, na sredi pa ga nič ni.« Piseu teli vrstic bi bilo mnogo ljubše, da bi ne bilo tako, a resnici je treba pogledati v obraz in treba je iskati druge orientacije, da se dvigne narod iz poveljne kaluže, da otmemo mladino, da se zagigura vsaj bodoči generaciji življenja dostojna pot. Najhujše posurovi mladina od 14. do 20. leta. Izstopivša iz šole je mladane prepuščena sama sebi! Starši prepuščijo v tej dobi otroke njih prosti kretnji v družbi delavcev in drugih. Nijajo vzgojnega vodstva, z naslodo poslušajo razne nagnite ali že segnite širokonostne, v šoli vsejano zdravo jedro se uduši. V mestu je, odkrito rečeno, boljše. Šoli odrasla mladina stopi v pouk raznih strok, obiskuje nadaljevalne obrtne šole, ima svoje vzgojno vodstvo, ma deželi tega ni. Zato je neobhodno potrebno, da se osnujejo tudi na kmetih nadaljevalne šole ali poleti samo ob nedeljah, pozimi tudi med tednom, mladeniči pod vodstvom vzornih učiteljev, mladenke učiteljic, da dobi jo etično oporo in vodstvo dotlej, da se razvijejo v značaj. Tukaj naj zakonodajni činitelji zastavijo dober del svojega premissljevanja, pa nemudoma, ker čas beži z naglimi koraki.

„Straži“.

(Iz učiteljskih krogov.)

Na potovanju mi je blizu pred tednom dni prišla v roko »Straža«, v nji spis proti učitelstvu. Preletel sem ga v največji naglici. Ne spominjam se vseh nakupičenih klevet — ki so baje padle na šenkriškem shodu proti nam. Ena mi je ostala: »hlapci«.

»Straža«, ti cumja vseh cumj! Mi učitelji nismo nikaki hlapci. Mi ne hlapčujemo nobeni stranki. Da, mi niti ne pripadamo vsi eni stranki. Nekateri so esesarji, drugi (prav veiko) encesarji, še drugi smo demokrati, zopet drugi so SKS-ariji in zdi se mi, da je tudi nekaj socialnih demokratov. Vsi skupaj v veliki večini, menda Slomškarji tudi — pa služimo naši državi, naši domovini, našemu jugoslovenskemu narodu s »Sokolci« vred (če tudi žal, nismo vsi Sokoli). V toliko je res, da hlapčujemo, a mi smo ponosni na to. A vi, klerikalci, vi pa želite, da bi vam učitelstvo hlapčevalo. Tega mi učitelji ne želimo, nočemo, čujste: nočemo, pa žugajte nam, kolikor vam drago. Nikdar se vam celotno ne bomo vpregli v voz vašega gospodstva. Vam čini sužnji Rima, vam brezdomincev! Najgrša vseh lumparij je vaša zvitarija, da starši naj odločujejo v vašem imenu pri šoli. Da! starši! Kako? Tako naj starši odločujejo, kot vi hočete. Najprej hujskate in hujskate stariše na prižnici, v spovednici, na shodih in v svojih lažljivih cumjah (vaš izraz), kaj in kako naj starši store, kot jih vi napeljujete, potem pa trdite: Stariši hočejo tako! Ne, ne, prijatelj; ne starši, ne: gg. kaplani, fajmoštri tehanti, škofje hočejo tako, namreč, da bi se ves svet (to je Slovenija) sukal skoz njihove prste. Duhovnik naj bi bil neomejen gospodar v cerkvi (je itak), pa v šoli, v občini, v okr. odboru, v srezu, v Sloveniji, pa zato je treba avtonomijo. Vera? Kdo ruje na veri. Vi sami! Nam ni križ v šoli nič na poti. Lahko je na vsaki steni po en

križ. Duhovniki iz šole ven? Ne! Veronauk naj uče duhovniki, ne pa da bi duhovniki šikanirali otroke in učitelje, tega nočemo. Da, da. Kanceljarograf je potreben v cerkvi in v šoli, čedalje bolj. Pika.

Molimo za res dobre duhovnike!!

Kvaterni teden je posvečen molitvam, da bi Bog dal dobrih duhovnikov in da bi jih dal veliko. Da, dobrih duhovnikov je želeli. Duhovnikov, ki bi mirno vršili dušno pastirstvo, ki bi na prižnici razlagali zares božjo besedo, pa ne politiko, ne izbruhov svoje jeze na te in te osebe ali politične stranke. Duhovnikov treba, ki bi učili, naj človek ljubi vse ljudi — ki bi ljudi tolažili, mirili, pa ne ščevali, hujskali. Dobrih duhovnikov smo imeli in še imamo, pa so čedalje bolj bele vrane, kljub vsem kvaternim molitvam. Duhovniki trde na prižnicah, da je malo duhovnikov in da jih bo čedalje manj. Hm! Saj še ti, kar jih je, preostajajo. Koliko je meni znano, vem, da samo v Mariboru žive 3 duhovniki, ki najbrže niso v službi, ki se raje pečajo z obrtnijo, časopisjem itd., niti se ne oblačijo več po duhovsko. Zakaj ti ne grede duš past? Pa tako imenovani (s prižnice se to čuje) »naš voditelj« je duhovnik že menda četrstoletja, pa najbrže še ni pastiroval. »Naš voditelj«? Kaj niso škofje voditelji kristjanom?? Ali je treba še drugega voditelja, nadškofa, ki vse skupaj — tudi škofe — vodi?

Vernikom se torej nujno priporoča, da se taki duhovniki, ki so lucus a non lucendo (luči, ki ne svetijo) poboljšajo, da puste obrtnijo in drugo tako ropotijo, pa se posvetijo temu, za kar so se pripravljali, to je svojemu duhovskemu poklicu.

Če pa ti nočejo biti duhovniki, naj se nikar več ne vpije po prižnicah, da primanjkuje duhovnikov. Kvaternik.

Politični pregled.

* Razkol v Radičevi stranki. V Križevački županiji je imela Hrv. republikanska stranka največ pristašev. Radič je vedno s ponosom opozarjal na Križevčane. Izgleda, da bo ravno iz te županije prišel onaj val nezadovoljstva, ki bo pokopal Radiča z isto nujnostjo kot ga je bil prinesel na površje. Med poslanci, izvoljenimi v križevski županiji, je tudi hrvatski pesnik in publicist Karlo Häusler, ki je bil eden redkih intelektualcev, kateri so smeli vstopiti v Radičevo seljačko stranko. Häusler je opozoval vse faze Radičeve demagogije, navsezadnje pa se je vsega naveličal in se začel odkrito »buniti«. Nedavno je sklical brez Radičevega dovoljenja sestanek seljakov v Križevcih, na katerem so ostro kritizirali negativne uspehe Radičeve politike in njegovo osebno diktaturo v stranki. Zborovalci so se izrekli za aktivno politiko. V smislu tega sestanka, je Häusler nadaljeval svojo akcijo, včeraj pa objavlja v zagrebških listih, da izstopa iz Radičeve stranke. V izjavi povdarja, da je Radič izrabljaj seljački narod v svoje osebne koristi. Radič je socialni parazit, ki hoče živeti na stroške ljudstva. Na zunaj se kaže socialist, v resnici pa je največji kapitalist. Häusler pravi, da Radič ni nikak republikanec. O

Slobodnem domu« piše, da je bil namenjen le njegovemu osebnemu kultu. Radić je bil pravi tiran v tisku, svobodne besede ni dovolil. — Häuslerjeva zjava je povzročila v Zagrebu mnogo pozornosti. Izgleda, da mu bodo sledili tudi mnogi drugi, med njimi več radijskih poslancev. Po vsej verjetnosti se bo tudi Radićeva stranka razcepila. Del stranke bo stopil v aktivno politično borbo na pozitivnem državnem programu. Poslanci te skupine se bodo napotili v Beograd in tam vodili parlamentarno borbo. To bi seveda bil nov tok h konsolidaciji naših političnih razmer.

* Kongres demokratske stranke bo najbrže odložen na drugo polovico meseca novembra.

* Ljubljanske občinske volitve. Ljubljanski »Napreč« v dolgem članku loči kopje za sklep ljubljanske soc. dem. organizacije, naj bi pri bodočih obč. volitvah v Ljubljani vse opozicijske stranke (soc. demokrati in klerikalei in NSS) postavile skupno kandidatno listo, da tako dobe absolutno večino v obč. odboru. Klerikalei in NSS se drže za enkrat še rezervirano glede tega predloga. Kaj bodo rekli soc. dem. volilci, če bodo morali voliti kake gospode iz ljubljanskega kapitlja, tudi ne vemo. Pa — kupčija je kupčija! Samo da s pomočjo klerikalcev vzame demokrate vrag!

* Politična zmaga Turkov. Po vojaški zmagi nad Grki so Turki zmagali tudi politično. Rezultat pogovorov glede turško-grškega spora v Parizu je dobil definitivno obliko. Turčija je pozvana na konferenco. V lozadavnem pozivu Turčiji je veliko ovesenečenje: zavezniki Turkom vnaprej obljublajo jedrenje pod pogojem, da pridejo na konferenco. Tako je naša neodločnost v zunanji politiki privedla do tega, da imamo Turke zopet na Balkanu. Ko je videla Anglija, da je osamljena s svojim stališčem, da se Turčija ne sme povrniti na Balkan, ker sta se Jugoslavija in Romunija držale pasivno, je popustila tudi ona, da reši najobširnejšo točko svoje politike na vzhodu: Dardanele in Carigrad, oziroma svobodo morskih očin. Možno je še, da se sprejme predlog Bolgarske: avtonomija vzhodne Tracije pod protektoratom Zveze narodov.

— Dr. Korošec pojde v vlado? »Slov. Narod« prinaša iz Beograda poročilo, da je izjavil dr. Korošec svoje simpatije za resolucijo zagrebškega kongresa, češ da je v skladu z dozdajno akcijo jugoslov. kluba. Tudi je izjavil, da bi bila njegova stranka pripravljena, na podlagi te resolucije sodelovati v vladi. Človeku se skoro zdi, da se plete skupna igra pod odejo med Korošcem in nekaterimi ljubljanskimi »revizionisti« za revizijo ustave, ki bi naj Mariboru vzela oblast, ter za razbitje naprednjakov.

* Češki socialisti proti komunistom. Voditelji čeških socialistov V. I. Klo-

fač je v nedeljo na velikem zborovanju v Pragi odločno odklonil enotno fronto s komunisti in je dejal med drugim: Na naslov onih, ki se zavzemajo za enotno fronto in delavske svete, moram predvsem povedati, da je podjaga vsemu zlu in gospodarskemu kaosu v Evropi ruski boljševizem. Izza boljševiškega prevrata v Rusiji je ta ogromna slovanska država nehala biti dobavitelj in tržišče sveta, kar je glavni vzrok za dolgotrajno gospodarsko krizo cele Evrope. V tem je korenje vsega slabega. Dokler v Rusiji ne nastopi red, dokler bo Rusija v rokah nekolic pustolovcev, dokler ne bo v Rusiji demokracije — tako dolgo ne bo tudi življenja. Kdor pa hoče enotno fronto s komunisti, naj se obrne na naslov teh par zločincev, ki vedo le uničevati in podirati, ne umejo pa gospodariti in zidati.

Iz naše stranke.

Poslanec dr. Kukovec v marnberškem okraju. Včeraj dne 24. t. m. sia bila poslanec dr. Kukovec in urednik Spindler dopoldne v Vubredu in Muti, kjer sta imela zaupne sestanke. Popoldne se je vršil v Marenberku pri Brudermanu javni politično-gospodarski shod, na katerem je bilo zastopanih 9 občin marenberškega okraja. Otvoril je shod in pozdravil poslanca župana g. Predan, shodu je predsedoval notar g. Kolšek. Dr. Kukovec je v daljših izvajanjih razmotrival politični položaj in zlasti živo slikal velik pomen samouprave v oblastih in srezih za gospodarski napredek naroda. Župan Predan (Marenberk) je želel, da se obmejne šolske razmere nujno urede. Isto željo je izrekel župan g. Jenčič (Brezno), ki je obenem tudi želel remediure glede žel. prometa, glede trošarin na sladkor, kavu itd. ter je zavzel tudi stališče proti prevelikemu cepljenju političnih sil v mnoge stranke. Notar g. Kolšek je govoril za akcijo za ustanovitev gorskih pašnikov. Poslanec dr. Kukovec je na razna vprašanja obširno odgovarjal in želel za svoja izvajanja burno pritrjevanje. Sprejete so bile sledeče resolucije:

1. Izražamo svoje zadovoljstvo, da so naše obmejne razmere z Avstrijo končno urejene, dasi nam je razmejitev žal odtrgala lep kos zemlje pri Soboti, ki po narodnosti prebivalstva in po gospodarskih razmerah pripada k nam.

2. Pozdravljamo ustanovitev posebne pokrajinske uprave za severni del Slovenije s sedežem v Mariboru, ker smo prepričani, da se bo naše gospodarstvo ter narodno in kulturno življenje veliko boljše razvijalo, ako bomo imeli v Mariboru svojega velikega župana in svoj deželni zbor. Želimo da se veliki župan mariborski čimprej imenuje in da se razpiše volitve za mariborski deželni zbor. Obsojamo gonje gotovih ljubljanskih in naših kle-

ljali semkaj k večnemu počitku.

Starček je bil, a ne tak, da bi se o njem moglo reči, da ga je upognila teža let. Nikakor ne! Njega je upognilo delo, upognila ga je skrb življenja, teža, ki jo je občutil blagopokojni bolj, kakor marsikdo drugi, o katerem mislimo, da ga tarejo težke skrbi vsakdanjega življenja.

Dasi je bil pokojni Sinko človek mirnega značaja, je vendar bilo njegovo življenje dokaj nemirno, lahko rečemo, večkrat razburkano, viharo.

Rojen je bil Josip Sinko dne 14. februarja 1851. leta v Središču, torej od meseca februarja letošnjega leta sem v 72. letu. Leta 1869. je dovršil učiteljske v Mariboru. Najprej je služboval kot učitelj pri Sv. Miklavžu blizu Ormoža, potem pa osem let v Središču v svojem rojstnem kraju. V dobi svojega učiteljevanja v Središču je bil nekaj časa tudi organist. Leta 1878. se je oženil z Elizabo Klobučar, hčerko kolodvorskega gostilničarja in leto pozneje, to je leta 1879. je bil na lastno prošnjo odpuščen iz učiteljske službe. Posvetil se je sedaj zgolj gospodarski stroki ali če hočete »kmetovanju«, do katerega je imel kakor vsi Središčani posebno veselje.

Leta 1883. je bil prvič izvoljen

rikalnih krogov zoper ustanovitev mariborske oblasti.

3. Želimo, da narodna skupščina v Beogradu prične čimprej z izdelovanjem kmetijskih zakonov, zlasti glede zavarovanja naših pridelkov za slučaj toče in drugih ujm, glede zavarovanja naših kmetijskih delavcev za slučaj bolezni, starosti in onemoglosti itd.

4. Povdarjamo ogromno važnost obmejnega šolstva; konstatiramo, da so baš obmejne šole glede učiteljskih moči skrajno zanemarjene, ker so celo tri-razrednice s samo po eno učno močjo; obsojamo, da kompetentni činitelji temu vprašanju ne posvečajo primerne pažnje ter zahtevamo, da višji šolski svet ukrene vse, da se bodo mogle obmejne šole zasesti z najboljšimi učnimi močmi.

5. Svojemu poslancu g. dr. Kukovcu izrekamo zahvalo in zaupanje ter ga prosimo, da vztraja v delu za naše gospodarske in splošne koristi. — Nato je predsednik shod zaključil.

Krajevna organizacija JDS v Marenberku se je ustanovila v nedeljo 24. t. m. začasno za celi okraj. Na ustanovnem zboru sta govorila poslanec dr. Kukovec in urednik Spindler. Izvolil se je odbor s predsednikom g. notarjem Kolškom na čelu. Za vse občine okraja so izvoljeni zaupniki kot člani odbora. V Dravski dolini se pričinja novo živahno politično delo.

Domače vesti.

— Šestdesetletnica Slomškove smrti. V nedeljo dne 24. t. m. je poteklo 60 let, kar je umrl v Mariboru slovenski narodni buditelj knezoškof Anton Martin Slomšek. Njegovo ime je v naših krajih dovolj popularno, zato mislimo, da ni treba posebej povdarjati, kaj je storil vladika Slomšek v onih časih in onih razmerah za prebujo obmejnih Slovencev. V današnji luči so njegove zasluge pač malenkostne, a promatrati ga moramo v tistih zgodovinskih okoliščinah, v katerih je pokojni vladika živel in deloval. Zgodovina se ne da popravljati; v dobi, ko je deloval Slomšek, je bilo treba precej poguma in ljubezni do naroda, da je mož na njegovem mestu storil toliko za svoj takrat se še probujajoči narod. Vladika Slomšek ni bil »Weltmann«, kakor Strossmayer, manjkala mu je Strossmayerjeva silna inteligenca in velikopoteznost naših značaja. Slomšek je bil produkt naših razmer, v teh razmerah pa je bil dalekovidnejši kakor njegova naslednika na škofovskem sedežu v Mariboru. Ne smemo pozabiti na Slomškovo literarno delo. Škofove pesmi »Preljubo veselje, o j kje si doma«, »Že čriček prepeva« in dr. so postale narodne. A. M. Slomšek počiva v kapelici na starem mestnem pokopališču v Mariboru. Tekom šestdesetletij so se razmere zelo izpremenile tako v svetovne kakor v domačem oziru. Slomškov grob pa ostane skupaj z njegov. deli časten spomin

v občinski odbor ter bil občinski svetovalec do leta 1898., ko je postal župan središki. Županoval je nad 20 let. Kot bivšega učitelja ga je zanimala vedno tudi šola in občinski odbor središki je to dejstvo upošteval ter ga izvolil leta 1882. v okrajni šolski svet, kateremu je dve dobi, torej skupaj dvanajst let načeloval.

Kot načelnik krajnega šolskega sveta, zlasti pa kot župan se je kazal vedno in povsod odločnega narodnjaka; uradoval je vedno le v slovenskem jeziku ter ohranil s tem svojemu trgu Srdišče do preobrata narodno lice. Kot kremenit narodni značaj, ki je stal pod avstrijsko-nemško strahovlado z vso doslednostjo na braniku pravice našega naroda in jezika, je imel v vojni dobi velike neprilike: tožili so ga veleizdaje, postavili ga pred sodišče ter mu hoteli upogniti vrat — a hvala Bogu, ni se jim to posrečilo.

Da označim nakratko pokojnega Josipa Sinka, smelo rečem: Pokojnik ni bil v Središču le eden prvih, marveč tudi eden najzmožnejših bojevnikov za koristi trga središkega; njegova mirna in prepričevalna beseda je ostala le redkokdaj brez upliva. Pokojnik je bil tudi eden onih redkih mož. ki pri svojem delovanju in nehanju ne

na dobo, ko je tudi Slovence vstajal iz mraka zgodovine.

† Dr. Pero Magdič. V petek popoldne je v Varaždinu umrl, zadet od kapi, eden najodličnejših hrv. politikov izza predvojne dobe. Bil je član hrv.-srbske koalicije in podpredsednik hrv. sabora. Po zlomu je prišel v navskrižja z bivšimi pol. prijatelji in je zašel v vode hrv. separatistov.

— Preskrbite se z zimskim sadjem! Na dr. vinarsko in sadjarsko šolo prihajajo dan na dan naročbe za trpežno zimsko sadje. Ker je omenjeni zavod vse odvečno sadje letos že oddal, je vsako nadaljno povpraševanje popolnoma brezpredmetno. Niti dosedanjim priglašencem vinarska in sadjarska šola ne more jamčiti, da dobe vse, kar žele. Priporočamo torej, da se zanimanci preskrbe s potrebnim sadjem drugod, morda potem primernih organizacij, saj ga je dobiti letos povsod in dober kup.

— Požar v Strnišču. V noči 21. na 22. sept. okoli 1/1 ure je prebudil glas sirene prebivalce Strnišča, naznanjajoč jim, da je v taborišču ogenj. Gorela je glavna delavnica Mizarske zadruge, ki je s stroji vred popolnoma uničena. Škode je precej nad 2 milijona kron, a je zavarovalnino le deloma krita. Nesreča bi bila brezdvomno še mnogo večja, ko bi bilo vetrovno in ko bi se ne udeležilo gašenja ljudstvo s tako požrtvornostjo. Posebno hvalo pa zaslužijo tu bivajoči Rusi. Le njih načeloveškemu naporu je pripisovati, da niso zgorele še sosednje barake in vrli kadeti so popravili to noč škodo, ki so jo povzročili posameznikom v svoji mladosti nepremišljenosti.

— Bestijalen umor sta izvršila v noči od 16. na 17. t. m. brata Barišič iz Medruna v Bosni. Iz zasede sta napadla s strelji iz puške štiri brate Nuiče in vse štiri ubila. Vzrok: rodbinski prepri. Ubijalca so prijeli in priznala sta zločin.

— Pozor, smrt potuje! Še je grozen zločin pri Sv. Marjeti ob P. v topleni spominu, že mu sledi drugi strupeni izbruh povojnih prikazni. Kmet Josip Kronfogel iz Jarenine je hodil pretečene dni (v nedeljo) obiskat svoje sorodnike k Sv. Bolfenku v Slov. goricah. Vozeč se mimo obširnega gozda pri belem dnevu — plane proti njemu liki pošast nakrinkan lopov. Zločinec je imel glavo našemljeno z velikim šopom mizarskega ličja, da se mu nič obraz videl in je izgledal kakor iz Kristof Kolumbovih časov. G. Kronfogel, misleč, da je še v gozdu skritih več roparjev, požene konja z vso močjo in naglic! »Dir, a že sliši strel in obenem ga splošče v prstih na roki. Srečni slučaj je hotel, da ga je krogla zadela le v roko in v sredo je šel z njo v zdravniško oskrbo. Zato bodite previdni, posebno če potujete po samotnih obgozdih krajih, kjer se skrivajo in prežijo na popotnike razni povojni lo-

mislijo vedno le na sebe in na svoje koristi, marveč imajo pred očmi v prvi vrsti občni blagor in splošne koristi.

Pred par leti, ko je čutil pokojni Sinko, da mu moči pešajo, da ne more več delovati tako, kakor bi rad, je odložil županstvo — a bil je za svoje zasluge imenovan častnim županom; obdržal pa je načelstvo središke Posojilnice in hranilnice, katero je vodil od njenega početka pa do svoje smrti, torej celih 15 let.

Kaj je človek na svetu? Kaplja na veji, popihne vetrič, pa je ni več. Kaj je življenje? Pena, mehurček, ki se razblini in ni ga več. Dragi prijatelj Sinko! Dih utrujenosti se te je dotaknil in zapustil si nas za vedno. A četudi si nas telesno zapustil, dela tvoja ostanejo zapisana z zlatimi črkami v zgodovini središkega trga. Tvoj duh nas bode bodril, da bomo hodili ondi, kjer gre delovati za koristi domačega kraja, po poti, ki si nam jo začrtal ti.

Počivaj v miru — blaga duša — naj ti bode sladek kraj tihga pokoja, saj te je utrudila težka življenjska hoja! Z Bogom!

povi in postopači kakor potujoča mrzla smrt.

† Peter Novak. V Slovenski Bištrici je dne 26. t. m. dopoldne umrl po dolgi in težki bolezni g. Peter Novak, posestnik in gostilničar, vladni komisar okr. zastopa, bivši deželni poslanec v štaj. dež. zboru itd. Star je bil 69 let. Z Novakom je legla v grob markantna osebnost, dober ljudski govornik, vrl narodnjak, ki ima mnogo zaslug za narodno probujo v okraju. Blag mu spomin!

— V Žalcu se je naselil kot zdravnik g. dr. Zoran Jošt, rodom iz Celja.

— Trboveljski premog dela prometnemu ministru zopet preglavice. Vsled neznanega povišanja mezd ob priliki zadnje rudarske stavke zahteva Trboveljska premogokopna družba revizijo sporazuma s prometnim ministrstvom glede cen premoga, ki ga dobavlja država od družbe. V merodajnih krogih v Beogradu vlada mnenje, da je treba v zaščito državnih interesov to vprašanje rešiti na popolnoma novi osnovi, ki bo izključevala vsako izigravanje sporazuma s strani družbe.

— Volkovi v hrvatskem primorju. Zagrebški listi poročajo iz Meje v hrvatskem primorju, da so se tamkaj pojavile velike tolpe volkov, ki posebno ovčarjem povročajo veliko škodo in preglavic. Ljudje se boje, kaj bo pozimi, ko so že sedaj volkovi tako predrzni.

— Nova bolnica v Čakovcu se odvrti 1. okt. za Medjimurje. Bolnica bo moderno urejena.

»Slovenski Narod« in upravno sodišče v Celju. »Slov. Narod«, ki bi rad seveda vse imel koncentrirano v Ljubljano (preko njenega plota sploh ne vidi), si je naročil nekega »štajerskega« jurista, ki v dolgovoznem članku pobija upravičenost sedeža za upravno sodišče v Celju. Ta izvajanja so vzbudila v Celju veliko ogorčenje, ker kažejo ne nmenje jurista, ampak — ljubljanskega egoista. Pripravlja se protestni shod in izredna seja mestnega zastopa. Ako hočejo gospodje pri Narodu za vsako ceno poglobiti apatijo do Ljubljane v severnem delu Slovenije, naj le nadaljujejo s pisanjem v tem tonu.

— Zlato poroko je obhajal 17. t. m. na Breznem pri Rim. Toplicah rudniški paznik g. Miha Babič s svojo ženo Marijo, Jubilanta imata od 14 še 11 živih otrok, vsi odlični Jugoslovani in naprednjaki, 43 vnukov in 5 pravnukov. G. Miha Babič je odločen naprednjak. Še na mnoga, mnoga leta!

— Zvišanje poštnih in brzojavnih pristojbin. Počeniš s 25. septembrom se zvišajo poštna in brzojavna pristojbina za tuzemstvo sledeče: Brzojavke: vsaka beseda od 30 na 50 para, blanket od 20 na 50 para. Zvišajo se tudi vse ostale brzojavne pristojbine sorazmerno. Poštna pisemske pristojbine: pisma do 20 gr 1 Din., za vsakih nadaljnjih 20 gr še po 50 para. Dopisnica navadna 50 para, z odgovorom 1 Din. Tiskovine za vsakih 50 gr 20 para. Tiskovine za slepce za vsakih 500 gr 10 para. Blagovni vzoreci za vsakih 50 gr 20 para, najmanj 1 Din. Priporoka 2 Din. Vrednostna pisma: poleg pristojbine za priporočeno pismo iste teže še vrednostna pristojbina in sicer do 100 Din. 1 Din., od 100 do 500 Din., 2 Din., od 500 do 1000 Din. 5 Din., od 1000 Din. do 5000 Din., 10 Din., za vsakih nadaljnjih 1000 Din., po 1 Din. več; obvestnina 30 par. dostavnina 2 Din. Nakaznice do 25 Din. 1 Din., od 25. do 50 Din. 1 Din. 50 par, od 50 do 100 Din. 2 Din., od 100 do 300 Din., 3 Din., od 300 do 500 Din. 4 Din., od 500 do 1000 Din. 5 Din. Za povzetne nakaznice, ki so dovoljene do 5000 Din. je pristojbina do 2000 Din. 5 Din., od 2000 do 3000 Din. 7 Din., od 3000 do 4000 Din. 9 Din., od 4000 do 5000 Din. 12 Din. Izplačnina do 50 Din. 20 par, od 50 do 1000 Din. 50 par, od 1000 do 5000 Din. 1 Din. Ekspresnina za pisemske pošiljke, vrednostna pisma in nakaznice po 2 Din., za pakete po 5 Din. Časopisi za vsak komad po 5 par za vsakih 100 gr. Paketne pristojbine ostanejo neizpremenjene.

— Smrtna kosa. V Ormožu je 24. t. m. po dolgi težki bolezni umrl hotelir g. Avg. Bauer.

Zgubljen! Visoka nagrada! Dne 3. septembra t. l. med 11. in 12. uro do-

poldne je bil na potu od Radince preko broda Petanjci, Tišine do M. Sobote izgubljen iz avtomobila črn usnat ročen kovčeg z vsebino: bele hlače, plava srajca, 1 nemška knjiga (Bankwesen), par steklenic za vkuhano sadje, 1 rdeča damska kopalna obleka s črnimi pikami 1 fotografski aparat „IRH“, (velikost 9 krat 12 cm). Kdor bi o teh stvareh kaj vedel ali znal, kdo jih poseduje, se naproša, da javi tozadevno kateri izmed žandarmerijskih postaj Radenci, Tišina ali M. Sobota proti izredno visoki nagradi.

Prekmurske novice.

— Dolnja Lendava. Narodni poslanec dr. Kukovec se je obrnil na našega poslanika v Pragi dr. Vošnjaka, da vpliva tudi on na naše činitelje v zunanji politiki, da se odstrani vsaka nevarnost glede Dolnje Lendave. Poslanik Vošnjak je to obljubil storiti in misli, da bo stvar prišla pred konferenco ambasadorjev v Parizu.

Pucinci. Prav hvalečni smo kompetentni oblasti, da je namestila novo šolsko vrtnarico. Trdno smo prepričani, da se bo začelo v šolskem vrtno redno podučevati in zajedno tudi razširati narodno vzgojo, ki je prepotrebna mlademu naraščanju. — Bivša gđ. vrtnarica je stalno upokojena.

Pucinci. Dne 17. t. m. se je vršila v vseh prostorih gostilne g. Janosa Kühar veselica v spomin 30 letnega obstoja gasilnega društva. Prisotni so bili tudi tešanovski, martjanski in sebevski gasilci. Udeležba od strani ljudstva je bila polnoštevilna. Nadeja se, da bodo tudi ostale občine ustanovile slična društva in pokazale svojo delavnost v prid razširjevanja koristnih namenov. K. A.

— Beltinci. Gostilničarju Huberju so te dni ukradli različna živila. Orožnikom se je posrečilo izslediti tatu. Sploh so tatvine v našem okraju zelo pogoste.

Ptujske vesti.

— Ženska in moška podružnica C. M. D. v Ptujju priredit dne 8. oktobra, v slučaju slabega vremena dne 15. okt. na tngu pred magistratom tombolo. Čisti dobiček je deloma namenjen revnim dijakom in mestnim revežem. Tekom prihodnjih dni bodo nabirale dame, spremljane po gospodih, darove za to tombolo in upamo, da se bo odzvalo prebivalstvo brez ozira na narodnost tako odlično, kakor v ravnokar preteklih letih. Posebej še opozarjamo naše ljudi, da je vlnudnost v takih slučajih napram nabirateljem absolutna dolžnost. Podružnici združenih odborov C. M. D.

Ptuj. V nedeljo 1. oktobra urjdimogor v lepe Slov. gor. k Sv. Urbanu. Jug. Mafica priredi pri Ramškaku veliko veselico s petjem, igro, vinsko trgatv itd. Čez Mestni vrh je krasen sprehod, razentega bo pa čakalo pred Zupančičovo gostino nekaj lojterskih vozov. (Ob 1. uri popoldan.) V slučaju slabega vremena pa gremo drmgdo nedeljo.

Zahvala srbskih kmetovalcev.

Srbski kmetovalci vrnivši se iz potovanja po Sloveniji v Srbijo, so doposlali Kmetijski družbi sledečo brzojavno zahvalo:

Beograd, 18. septembra. Zdravi smo se vsi vrnili v Beograd. Po še svežih utisih našega bratskega objema čutimo se obvezane, da se Vam tudi tem potom zahvalimo za Vaš presrečen bratski sprejem in za globoko iskreno ljubav, s katero ste nas povsod sprejemali, pogostili in spremljali skozi Vam miho in tudi nam drago bratsko Slovenijo. Vaša iskrena bratska ljubav je tudi v naših srcih vzgala občutek najdražjega in najmilejšega bratstva in ljubezni, kar naj služi v jamstvo za skupno slogo na delu za ohranitev našega bratskega edinstva in za napredek naše skupne domovine. Tu hočemo bratstvo in ljubezen širiti med našimi tovariši in jo prenesti na mladino, da vsi vsi vzljubili, kakor smo Vas mi

vzljubili. Prosimo Vas, da to našo zalivalo tolmačite vsem mestom in odborom, ki so nas sprejeli, pogostili in spremljevali in jim sporočite, da jih iskreno bratski ljubimo.

V imenu kmetovalcev in strokovnjakov, član uprave Srbskega Poljoprivrednega društva

Vica Radovanović.

Izpred porote.

Maribor, 21. sept.

Umor v Podvincih.

Dne 4. febr. t. l. je bil v Podvincih pri Ptujju v svojem skladišču zavratno umorjen in oropan trgovec s poljskimi pridelki Rihard Rosenfeld. Umor se je zgodil med 8. in 10. uro dopoldne. — Rosenfeld je imel osem vbojiljev v prsa in trebuh. Sum je padel na dva fanta, ki sta tisto jutro postopala krog Rosenfeldovega skladišča; sosedje izpovedujejo, da so ju videli, vendar nič hudega slutili. Naenkrat sta zginita v skladišče, čez nekaj časa zopet prišla ven in izginila v gozd. Po popisu prič so orožniki izsledili enega izmed njih v osebi Alojzija Polaka, rojenega 16. apr. 1889. v Vel. Kocianu, pristojnega v Rapelo, brezposelnega slikarja nestalnega bivališča. Pri konfrontacijah ga je več prič brezdvomno spoznalo za večjega izmed obeh fantov, ki sta se kritičnega dne sprehajala pred Rosenfeldovo trgovino. Tudi je Polak že poprej neki prič namigaval, da bo napravil »rukar« pri vojnem dobičkarju Rosenfeldu. Obdolženec seveda odločno taji. Tudi o njegovem tovarišu pri umoru dozdej ni sledu. Vendar so se njegovi alibi = dokazi izjalovili. Polak je obtožen tudi raznih tatvin in goljufij.

Porotniki so z vsemi 12 glasovi potrdili krivdo obtoženčev, ki je bil obsojen na podlagi krivdoreka v smrt na vešalih.

To je že tretja smrtna obsodba v tem zasedanju.

Maribor, 26. sept.

Zalostna slika ljudske morale iz Slov. Goric.

Umor v noči na Veliki četrtek.

Včeraj in danes se je vršila obsežna razprava proti 6 osebam, obtoženim radi umora. Zaslüšanih je bilo 53 prič. Obtoženci so Anton Grafoner iz Ščavnice pri Sv. Ani v Slov. Gor., pos. sin, roj. l. 1903; Ivan Grafoner, njegov brat, roj. 1903; Marija Forstmüller, sestra prvih dveh, vdova istotam; Peter Zemljic iz Rožengrunda, roj. 1891; Ciril Mihelič iz Ščavnice, posestnik, roj. l. 1888; Franc Zemljic, pos. v Rožengrundu, roj. 1879. Obtožba pravi: Anton in Ivan Grafoner sta v noči od 23. na 24. marca 1921, najeta od svoje sestre Marije in Petra Zemljica, umorila moža svoje sestre Antona Forstmüllerja. Ciril Mihelič je napravil načrt za umor, Franc Zemljic pa je na dan umora dal zavetišče Petru Zemljicu. Umorjeni Anton Forstmüller je bil dober človek, dober gospodar, dober sosed. Z Marijo Grafoner je bil njegov drugi zakon. S prvo ženo in njenim nezakonskim otrokom, ki je bil slaboumen, je lepo ravnal. Prva žena mu je umrla l. 1919. Dne 7. jul. 1920. se je poročil, star 55 let, s takrat 25 let staro Marijo Grafonerjevo in jo vzel tudi na sosesost. Zakon je bil že od prvega početka nesrečen. Ona je imela ljubezensko razmerje s Petrom Zemljicem, s katerim je imela že leta 1919 nezakonsko hčerko Alojzijo. Ker pa niti ona niti Peter Zemljic nista imela premoženja, se nista mogla poročiti. Zato je sklenila se poročiti s starim, a premožnim Forstmüllerjem. Že kot nevesta je govorila, da ne ženi »deda, ampak grunt in krave; treba bi bilo dedu kožo dol potegniti, pa Petrovo gor, potem bi že šlo.« Seveda je tudi v zakonu nadaljevala spolno občevanje s Petrom Zemljicem, ki je stanoval pri svoji materi, Forstmüllerjevi sosedu. To je bil povod večnim družinskim preprirom v Forstmüllerjevi hiši, Marija Forstmüller je povrh ravnala z možem kot s psom, mu ni dajala jesti, ga zmerjala za »črnega psa«, ki ne spada v hišo, nego v hlev, puščala v nemar njegovo perilo, da je bil ves ušiv itd. Že prve dni po poroki se je preselil v krajji hlev. Njegova žena pa je s Pe-

troum Zemljicem v drugič zanosila. —

Forstmüller je končno 6. sept. 1920 vložil tožbo na ločitev zakona. Žena se ga je večkrat tudi dejansko lotila in poklicala še svoja brata, da sta šla nadnej. Forstmüller je večkrat izrekel slutnjo, da ga bodo ubili. Ni upal več hoditi sam, v hlevu si je vedno podprl vrata in jih zapahnil od znotraj. Slutnja se je uresničila. Na Veliki četrtek, 24. marca 1921 ob 1/5. uri zjutraj je sosedova hči Alojzija Nasko šla k Sv. Ani k spovedi. Bilo je mrzlo. Ko je šla mimo Forstmüllerjevega hleva, je našla na svoje začudenje, da je odprt. Povedala je to sosedom. Naši so Forstmüllerjevo posteljo razkrito, obleko na tleh v neredu, pred hlvom lužo krvi, v voznem košu nekoliko stran od hleva pa Antona Forstmüllerja, obločenega samo v kratko srajco, vsega v krvi. — Vse je kazalo na to, da se ga je lotilo več oseb. Oropan ni bil. Imel je več ran na glavi z ojstrino sekire, na levi temenici pa smrtno poškodbo z uhom sekire. Sekiro so tedni dni pozneje našli v neki mlaki v bližini. Forstmüllerjev rejnec Klemenčič jo je spoznal za last umorjenega. Sum je seveda takoj padel na njegovo ženo in njenega ljubimca. Na ženo že zato, ker ji je grozila sodba za ločitev zakona iz njene krivde, vsled česar bi prišla ob vsako pravico do posestva. Krivdo njegove žene potrjujejo po pričah utrijeve njene izjave, da bi želela, da zgine njen mož s sveta. Tudi pred umorom je izjavila sosedu Genovefi, da bi dala 1000 goldinarjev onemu, ki bi njenega moža ubil. Takih in podobnih izjav je več. Da se je tudi Peter Zemljic, ljubimec umorjenčeve žene, podobno izražal, da bo »temu hudiču vrat zavil« itd. potrjujejo razne prič, med njimi celo njegov brat Franc. Preiskava se je vršila že lani, pa je bila radi pomanjkanja dokazov ustavljena. Ko sta se vdova umorjenega in Peter Zemljic čutila varne, se je Peter preselil k nji in tam gospodaril. Ljudstvo, ki je bilo prepričano, da sta Forstmüllerja onadva s sveta spravila, se je spodtikalo nad njunim skupnim življenjem. Zato sta sklenila se poročiti. Vendar pa tega mesta izvršila. Ljudstvo je trdno prepričano, da sta Marija Forstmüller in Peter Zemljic najela oba brata Grafonerja, ki sta umor izvršila; Ciril Mihelič je napravil za umor načrt, Franc Zemljic pa je dal svojemu bratu Petru v kritični noči umora zavetišče, da je mogel iz bližine opazovati izvršbo načrta. Vsi obtoženci zanikajo, Peter Zemljic skuša dokazati alibi, a ga pobija v tem Jožef Grafoner, ki pravi, da ga je na veliko sredo popoldne videl južinati pri bratu Francu Zemljicu.

Porotniki so z 8 od 12 glasov potrdili krivdo Marije Forstmüller in Petra Zemljica, ki sta obsojena v smrt na vešalih. Glede ostalih obtožencev so porotniki krivdo zanikali in so bili vsi oproščeni.

Tako je končalo to porotno zasedanje, ki je prineslo 5 smrtnih obsodb in pokazalo, v kako globoko moralno kalužo je zabredlo naše ljudstvo.

Gospodarstvo.

V stiski za krmo.

Po naših krajih bo letos zopet veliko pomanjkanje na krmi. Nismo še preboleli težkih udarcev zadnje suše, pa nam zopet nova suša prizadeva težke skrbi. Tudi letos trpimo na ti nesrečni uimi, ki nam preli znova znižati našo živinorejo in zadati s tem največjo škodo. Pri tem trpi pa tudi naše poljedelstvo pri raznih svojih pridelkih, tako da bomo udarjeni na vse strani. Težko bo letos izhajanje s krmo, pa tudi z nekaterimi drugimi živili.

Na vsak način je treba vnovič velike previdnosti pri vsem našem gospodarstvu. Ta previdnost naj se kaže zlasti v sledečih številkah:

1. Pridelano suho krmo moramo kolikor mogoče hraniti za zimo. Paži naj se na to posebno tam, kjer gospodarijo s krmo hlapci. Ker smo pridelali letos tudi vobče manj slame, naj se obrača tudi vsa slama po možnosti za krmiljenje. Do zime naj se skuša pripraviti za dobiti krme, kolikor se da, da ne bo pomanjkanje preveliko.

2. Naj se izrabi vsaka pašna prilika, ki se nam utegne ponuditi, in sicer do skrajnega in do zadnjega, da se bo na ta način približalo kaj več za zimo.

3. Naj se izkuša pridelati še po strnišču kako pripravno krmo. Priporoča se v ta namen zlasti zelena turšica, ki daje v primeroma kratkem času prav bogate košnje in ki nam lahko veliko pomaga v stiski.

4. Če mogoče, naj se porabaa krma pravočasno dokupi od tistih krajev, ki ne tepe zaradi suše in kjer bi se dala krma po ugodnejši ceni dobiti. V tem slučaju je treba združenega dela in skupnih naročil potom kmetijske družbe ali drugih združenih organizacij.

5. Bodimo skrajno varčni s pridelano krmo. Za vsako bilko je škoda, če se po nemarnem zavrže.

6. Skrbimo že sedaj tudi za potrebno nasteljo, zlasti gozdno nasteljo, ker bo treba pridelek slame do malega pokrmiti. Brez stelje pa ne bo ne dosti pridelka v prihodnjem letu.

Rejenost molznih krav.

Večkrat se sliši, da so dobre molzne krave zmeraj suhe. Iz tega hočejo nekateri izvajati, da mora biti dobra molznica sploh suha, ter uporablja vso krmo za proizvodnjo mleka, dotična porabi zase le toliko, da se vzdržuje pri telesni moči.

To je istina, da uporablja krava, ki je po naravi usposobljena za dobro molžo, največji del krme za izdelovanje mleka. Ali zaradi tega še ne sledi, da bi morala biti tudi suha. V mislih imam seveda krave enake reje in krave, ki so z vsem preskrbljene, kakor jih nahajamo na pr. v kakem velikem hlevu ali pa v kraju, kjer se živalim sploh dobro godi. Če je pri nas krava suha, je to navadno posledica slabe in pomanjkljive reje. Največ je takih. Vse kaj drugega pa je, če je krava pri močni reji suha. Take krave imajo navadno kratko svetlo dlako in se že na tem pozna, da se dobro počutijo. Imajo pa tudi velika in žlezata vimena, preprežena z žilami, kar je zmeraj znak dobre mlečnosti.

Če najdemo med močno rejenimi in vseskozi zdravimi živalmi krave, ki so suhe, potem je to na vsak način znak dobre mlečnosti. Take krave obračajo v resnici vso krmo v mleko. Podobno so kozam, ki so brez izjeme do kosti suhe, ker pretvarjajo vso krmo v mleko. Za svoj život porabijo le tisto malo krme, ki jo potrebujejo, da se vzdržijo pri svoji telesni teži. Kakor nam lahko služi koza za vzor dobre mlekarice, tako se moramo vendarle sprijazniti tudi s tem dejstvom, da so tudi dobro ali navadno rejene krave lahko prav dobra molzna živala, ki jo nahajamo po planinskih deželah. Tam imamo živali, ki so izvrstne molznice, ki so pa pri vsem tem dobro rejene. Če je dosti krme, potem je ima žival za vse dosti, dosti za mleko in dosti za svojo telesnost.

Pri plemenski živini moramo danes celo gledati na to, da nam živali vseh obilne mlečnosti preveč ne slušajo. Tako izdelane živali so namreč bolj občutljive in bolj podvržene nevarni tuberkulozi. Iz zdravstvenih ozirov in iz ozirov na plemensko sposobnost je treba, da se nahajajo tudi molzne krave v dobrem stanju. Debele krave pa ne razodevajo mlečnosti,

ker skrbje bolj zase in za svojo životnost kakor pa za svojo mlečnost.

Rasačko dirke

Je priredilo društvo za konjske dirke v Ljutomeru dne 14. sept. na žrebarni na Ovcenu. Dirka se je vršila ob najlepšem vremenu in dobrem posetu domačega prebivalstva. Cesta je bila vsled poprejšnjega deževja zelo mehka, torej slaba, vsled česar je bil rekord slabši. Dirka se je vršila pod predsedstvom gg. L. Petovarja, Alfreda Rosmanita, Ignaca Šlajpaha in Joška Rajha. Dolgost proge 700 m. — Dirkatni so smeli samo konji iz ljutomerskega okraja. Za prvensko enovprežno dirko za triletne konje so bili dobitki po 200, 120, 80, 60 in 40 din. Prvenstvo si je priborila 3-letna žrebica Visla g. Jožefa Seršena iz Veržeja, ki je daljavo 2140 m prevozila v 4 min. 6 sek.; na drugem mestu je 3-letna Koketka g. Bunderla iz Veržeja (1.58 min. na km.), na tretjem Pozor g. Filipiča iz Stare vasi (2.07), na četrtem Čila g. Vaupotiča iz Lokave (2.16), na petem Čila g. Slaviča iz Grab (2.18), na šestem Deva g. Slaviča iz Ovena (2.24). Pri glavni enovprežni dirki na 2100 m (za 4—10 letne konje) so dosegli: Valsa g. Vaupotiča iz Lukave prvo mesto (1.58 min. na 1 km.), Pina g. Filipiča iz Starevasi drugo (1.59). Preda istega lastnika tretje (2.09), Nigra g. Slviča iz Banovca četrto (2.05), Ovina g. Razlagarja iz Litarovca peto (2.07), Pavlina g. Slaviča iz Grab šesto (2.11), Slava g. Znidariča iz Grab sedmo mesto (2.24). Pri dvovprežni dirki za triletne in starejše konje na 2800 m: Pina in Preda g. Filipiča (Staravas) prvo mesto (2.23 min. na 1 km.), Velsa in Nigra (Slavič-Vaupotič) drugo (2.25), Koketka in Visla (Bunderl-Seršen) tretje (2.27), Pozor in Princessa (Filipič) četrto (2.32), Čila in Pavlina (Slavič) peto (2.45), Čila in Mijolka (Vaupotič-Jelen) šesto (2.58) in Ovina in Suska (Razlag-Spinglar) sedmo mesto (4.49).

HMELEJ.

IV. brzojavno tržno poročilo. Nürnberg, 20. 9. 1922. 400 bal prodanih, prima nespremenjen, srednji pri nazadujočih cenah. — Legisch.

g Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 22. 9. 1922 so je pripeljalo 279 svinj in 2 kozi. Cene so bile mladi prašiči 5 do 6 tednov 300 do 600 K, 7 do 9 tednov 900 do 1400, 3 do 4 mesece 1600 do 1700, 4 do 6 mesecev 2500 do 3600, 8 do 10 mesecev 3500 do 4000, 1 leto 5500 do 6600, polpitane za zakol 1 kg žive teže 60 do 65 kron. Keze komad 600 kron.

Zdravstvo.

Kopanje nog v mrzli vodi je zelo kono. Noge pridejo največ v dotiko z raznimi nečistotami. Ako jih tedaj pridno umivamo, jih seveda čistimo, obenem pa pospešujemo z drgnjenjem pravilni obtok krvi. Hladna voda krepi nožne žilce in sploh utrjuje. Zato ljudje, ki redno kopljejo noge v hladni vodi, v splošnem manj poznajo bolečine, ki izvirajo iz bolezni, dobljenih od prehlada. Najbolje je umivati noge vsak večer, predno gre človek spat.

Solnčarica (solnčni pik, gruzica). V hudi vročini, zlasti ob suši, rada zadene ljudi, ki so dolgo izpostavljeni vročim solnčnim žarkom, solnčarica.

Človek se onesvesti in se zgrudi na tla. Za prvo pomoč ga je treba hitro zaneesti v senco in ga položiti tako, da leži vodoravno vznak. Tudi glava naj leži nizko; torej ni treba vzglavja. Bolniku je treba otirati čelo z mokro krpo, namočeno v čim mrzlejši vodi. Ko se zavé in toži o žeji, mu ne smemo pod nobenim pogojem dati alkoholnih pijač, ker bi to lahko povzročilo njegovo smrt. Pije naj kavo, vodo itd. V težkih slučajih, kjer zamodre lica in je dihanje močno otežkočeno, je treba takoj ob prvi pomoči poklicati tudi zdravnika, ki odredi vse nadaljno.

Razno.

— Stroški za vzdrževanje armad. — Mnogo se govori o velikankih stroških, ki jih Francija potroši za vzdrževanje svoje armade. »New York Times« pa ugotavlja, da je Francija najbolj ekonomična pri izdatkih za vojsko. Velika Britanija je določila za l. 1922 znesek 272,800,000 dolarjev za vojsko, ki šteje 215,000 mož. Ameriški kongres je dovolil za armado Zedinjenih držav, ki šteje 125,000 mož in 12,000 častnikov kredit v znesku 271,000,000 dolarjev. Ob istem času je določila Francija, ki vzdržuje petkrat močnejšo armado kot je ameriška 76,000,000 dolarjev.

— Lov z zrakoplovom. Kakor poročajo listi so te dni vprizorili avijatiki v Cutro Vientosu na Španskem z zrakoplovom lov na čaplje ter tudi res ustrelili dve. Letli so za pticami z zrakoplovom toliko časa, da so jih dobili na »muho«. To pa ni prvi poizkus lova na ptice z zrakoplovom, take ove, posebno na gosi, so prirejali med vojno tudi avstrijski avijatiki v Strasshofu in v Aspernu pri Dunaju in to z velikim uspehom. V bodočnosti pa se bo ta način lova na ptice, osobito velike, gotovo splošno udomačil.

— Brezplačna vožnja za invalide. Po odredbi prometnega ministra inajo invalidi pravico do proste vožnje po železnici in na parobrodih v slučaju kadar potujejo na pregled v zadevah podpore, v bolnice ali zdravilišča ter k zdravnikom, v invalidski ali ortopedični zavod. Proste karte za te vožnje preskrbuje Središnji odbor združenja ratnih invalida u Beogradu.

— Nesreča jugoslovenskega avijatika v Južni Ameriki. O priliki zadnje ustatje v republiko Paragvay v Južni Ameriki je eksploziralo ravno nad ustaško vojsko motor pilota Antuna Kuzmaniča, paragvayskega Hrvat, vsled česar je ta padel na tla ter se ubil. Kuzmanović je bil vojaški pilot republike.

Ženska, ki je govorila resnico. Ena edina ženska je govorila resnico, ko je rekla svojemu ljubimcu: »Ti si prvi možki, ki sem ga poljubila.« Ta ženska je bila — Eva!

— Kongres gluhonemih. V Jobi večnih konferenc, kongresov itd. se je sestal v Rimu tudi kongres gluhonemih. V osrednji organizaciji gluhonemih je združenih čez 40,000 članov. Ti so poslali svoje delegate k prvemu italijanskemu kongresu gluhonemih. Bil je to zanimiv prizor — pripoveduje poročevalec rimskega lista. V dvorani so se vršili živalni govori in debate, kljub temu pa je vladala popolna tišina, ki jo je motilo le škripanje stolcev ali premikanje nog. Govorniki so nan-

reč govorili s prsti. V svojih dolgih govorih so razmotrivali razna stanevska vprašanja, zlasti vzgojo gluhonemih. Kongres je molče — z dvigom rok — sprejel resolucijo, s katero zahteva, da naj vlada prisili stariše gluhonemih, da dajo otroke v šolo za gluhoneme, kjer naj se vzgoje brezplačno za koristne člane občeske družbe.

Vročna bitka. Predzadnje nedelje s. je zbralo več ljudi v gostilni Markota Godina v Srednji Bistrici v Prekmurju. Med njimi je bilo tudi nekaj mož in fantov iz Dolenje Bistrice. Vsi, kar jih je bilo tedaj navzočih, so mirno pili in se pomenkovali. Naenkrat okrog 10. ure zvečer pa se je začulo zunaj pred hišo hudo kričanje in ropotanje, ki je prihajalo vedno bližje. Naenkrat pa se odpro vrata in v tem trenutku je vdrl v sobo kakih 15 moških, vsi iz Srednje Bistrice, bili so vsi oboroženi s kofli, sekirami, kladvi ter so brez vsakega povoda napadli mirno sedeče goste. Začul se je splošen napad in ker gostje niso bili pripravljeni na odpor, so ostali napadalci do sodne obravnave tudi zmagovalci. Izmed napadenih je bilo 20 več ali manj poškodovanih, posebno težko pa je bil ranjen na glavi 28letni posestnik Matjaš Jakšič iz Dolenje Bistrice, ki so ga prepeljali v bolnico v Murski Soboti. Njegova poškodba je smrtno nevarna. Kakor se sumi, ga je udaril s kolom po glavi neki Čacor, zet Lovrenca Titavša iz Srednje Bistrice.

— Stavka krojaških pomočnikov se zopet pripravlja v Celju. Predložili so mojstrom zahtevo po 35%nem povešku. Do 1. oktobra je termin za odgovor.

— Javno mestno ljudsko knjižnico ustanove v Celju iz dozdajne knjižnice »Slov. ženskega društva«. Mestni obč. svet bo preskrbel lokal.

— Ukinjenje obmejnih čet. Po odredbi vojnega ministrstva se definitivno odpravi dosežanje obmejne čete ter se izroči obmejno službo organom finančne kontrole. Zamenjava mora biti izvršena do 31. oktobra t. l.

— Ukinjenje nadaljne podpore ruskim beguncem. Beograjski listi poročajo, da so bile početkom tega meseca 1200 ruskim beguncem v maši državi ukinjene dosežanje državne podpore. — Invalidske šole. Glasom poročila odeljenja za invalide, obstoje v Jugoslaviji sledeči zavodi za invalide: za slepce v Zemunu, Moslavini in v Kočevju; invalidske šole v Zemunu, Nišu, Zagrebu in v Banjaluki; začasne invalide pa obstoje poleg teh še zavodi v Beogradu, Nišu, Kragujevcu, Zagrebu in v Ljubljani.

— Praznovanje praznikov v vojski. Vojno ministrtvo je izdalo te dni novo naredbo, v kateri določa, da morajo vojaki praznovati sledeče praznike: pravoslavni in unijati — praznik sv. Save, Božič, Veliko noč in Duhovo po dva dni ter dan Slave; rimskokatoliki — Božič, Veliko noč in Duhovo po dva dni ter Vsesvete in Telovo; muslimani — Kurbanski bajram in Ramazanski bajram po dva dni ter Mevlud, židje pa Pasho, dva dni.

— Visoka starost. Nikšička »Svobodna Misao« poroča, da je v Rubežanih v Črnigori umrl 5. t. m. Bogdan G. Gjurasevič, ki je bil star 116 let ter je sodeloval v vseh vojnah, ki so se vršile na Balkanu za časa njegovega življenja. Zapustil je 6 sinov in 6 hčera ter 48 vnukov in pravnukov.

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke kupuje in prodaja 63 **ANDREJ OSET**, Maribor, Aleksandr. c. 57

Trgovski učenec

močen, pošten in priden se pod ugodnimi pogoji sprejme v usnjarski trgovini Josip Pirih, Ptuj 78

Zahtevajte v vsaki gostilni in v vsaki tobakarni

„NARODNI LIST“

Usnjarska industrija d. d. na Bregu pri Ptuj

»PETOVIA«

Izdeluje vsakovrstno usnje, čevlje, fine in navadne, gamaše, torbice, listnice, denarnice in drugo fino galanterijo! 5
Cene nizke, postrežba točna.